

- возі свій букет гілок і квітів... (с. 32); Оббивка на стінах так само, як і меблі, колись дорога і красива, тепер постарілась і зблякла... (с. 36);*
- загальний вигляд істоти: *Вродлива тридцятилітня брюнетка в білому капоті сиділа на зручній садовій лаві... (с. 65); ... чоловік у чоботах з довгими халявами та в полотняному сурдуті повернув до неї [пані Емілії] обличчя... (с. 69); ...виступала молоденька, десь років, може, шістнадцяти дівчина і двоє молодших за неї хлопців в учнівській формі (с. 96);*
  - загальний вигляд предмета: *Вони тепер походжали між деревами в яскравих променях сонця... (с. 250);*
  - одяг: *... жінка в темному старому одязі й поношеній хустці на голові (с. 226); ... то тут, то там показувались і зникали барвисті жіночі вбрання, голови в кашкетах, хустках та в коронах кіс... (с. 243).*

Інфінітив як неузгоджене означення використане в романі порівняно рідко: *Чи я не маю права веліти йому? (с. 32); Бенедикт відклав листа під прес-пап'є з думкою сьогодні чи завтра написати Домінікові, згоджуючись з його порадою (с. 75); ... до того ж в останнього у зачісці, у виразі обличчя і в позах була якась наче мрійливість та ніби роблена звичка покрасуватися, що мимоволі нагадувало артиста (с. 86); ... а вираз очей і губів [Корчинського] досить явно свідчив про бажання бути лагідним і догідливим (с.196).*

У структурі роману прислівник як неузгоджене означення вжитий тільки в одній реченнєвій конструкції: *Друга кімната нагорі, не така мала й дуже чиста, з двома ліжками, скромно, але непогано умебльована, вже кілька років була спільним помешканням Марти й Юстини (с. 56).*

У перекладі роману Елізи Ожешко «Над Німаном» у ролі неузгодженого означення найчастіше вжитий родовий відмінок іменника без прийменника. Цим відмінком відтворене значення джерела звуку. Інфінітив у структурі роману заявлений не часто. Найрідше роль неузгодженого означення в романі відіграє прислівник. Дослідження семантико-морфологічної специфіки неузгодженого означення варто продовжити аналізом інших творів Елізи Ожешко.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дудик П. С. Синтаксис української мови: [підручник] / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 384 с.
2. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис: [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк: Дон НУ, 2001. – 662 с.
3. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання: [навч. посібник] / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К. : Вища шк., 1994. – 670 с.
4. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с.

УДК 378.147+378.661

Гасюк Н. І.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються основні умови сучасної медико-педагогічної освіти в системі підготовки студентів-медиків. Визначена важливість системно-цілісного підходу до процесу підготовки в медичному виші. Розглянуті основні засади формування готовності майбутніх лікарів до професійної діяльності.

Ключові слова: медична освіта, формування професійної готовності, мотивація.

The article deals with the basic conditions of modern medical and pedagogical education in the system of training of medical students. The importance of a system-holistic approach to the process of training at a medical university is determined. The basic principles of formation of readiness of future doctors for professional activity are considered.

Keywords: medicine education, formation of professional readiness, motivation to education.

В статье рассмотрены основные условия современного медико-педагогического образования в системе подготовки студентов-медиков. Определена важность системно-целостного подхода к процессу подготовки в медицинском вузе. Рассмотрены основные принципы формирования готовности будущих врачей к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: медицинское образование, формирование профессиональной готовности, мотивация.

Постановка проблеми. Мета медичної освіти в наш час – формування фахівців, готових до самостійної лікарської практики в умовах сучасного рівня матеріально-технічного оснащення охорони здоров'я. Пріоритетом стало здобуття студентами-медиками міцних знань, умінь і навичок, досвіду самостійного розв'язання проблем у нестандартних ситуаціях. Лікар має бути готовий до самостійної діяльності з перших днів роботи. У зв'язку з цим сучасні умови вимагають не просто підготовки лікаря, а фахівця-професіонала, який володіє важливими професійними якостями, що дозволяють генерувати плідні ідеї та забезпечують позитивні результати [1]. Серед цих якостей можна виділити високий рівень професійно-етичної, комунікативної, рефлексивної культури, здатність до формування і розвитку особистісних креативних якостей, знання про формування і функціонування психічних процесів, станів і властивостей особистості, вміння в плані пізнання інших людей і самопізнання, творчого вдосконалення людини; знання основ здоров'я, здорового способу життя, володіння основами проектування і моделювання, застосування сучасного обладнання в медичній практиці, вміння прогнозувати результати власної діяльності. Для досягнення поставленої мети при організації навчального процесу в вищих медичних навчальних закладах необхідно враховувати психолого-педагогічні умови, які сприяють формуванню готовності майбутніх лікарів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Однією з найважливіших умов готовності майбутніх лікарів є мотивація в професійній діяльності. Мотив – це інтегральний, цілісний спосіб організації активності людини, який об'єднує когнітивні та регулятивно-виконавчі функції. Успішність навчальної діяльності студентів-медиків значною мірою залежить від кількості та співвідношення мотивів. Мотивація, як стрижень особистості, має бути не сумою окремих мотивів, а направляючою й організуючою цілісною системою. Доцільність виділення зазначеної структури мотиваційного синдрому навчальної діяльності студентів зумовлюється специфікою навчання як процесу, спрямованого на: оволодіння знаннями й способами їх здобуття (пізнавальний мотив); формування у студентів суб'єктної позиції (мотив самодетермінації); підвищення компетентності та майстерності студентів, розвиток їхніх нахилів і здібностей (мотив самовдосконалення); професійну підготовку майбутніх фахівців (професійний

мотив); розвиток навичок співробітництва та соціальної взаємодії (комунікативний мотив); самореалізацію та самоактуалізацію студентів (мотив досягнення); формування почуття відповідальності перед однокурсниками (мотив обов'язку) [2].

Це досягається за рахунок формування установки, інтересу, сильної мотивації, підвищеної активності студентів при оволодінні тимчасовими засобами професійної діяльності. Потреба майбутніх лікарів займатися самоосвітою, стежити за новими досягненнями в галузі медицини має приносити задоволення.

Проведення теоретичних і практичних занять вимагає від викладача вищої медичної школи ретельної підготовки. Спираючись на дидактичні, психологічні вимоги до заняття, педагог створює програму управління діяльністю студентів [3]. При проектуванні змістового наповнення заняття слід визначити: що необхідно розповісти студентам, які необхідно задати запитання, які завдання запропонувати на різних етапах діяльності для колективної та індивідуальної роботи, які завдання дати на самостійне опрацювання, як контролювати успішність процесу. Таким чином, при плануванні заняття викладачу слід проектувати: цілі, завдання, зміст заняття, діяльність і мотивацію студентів, зворотний зв'язок викладача зі студентами. Викладач визначає способи контролю й оцінки рівня досягнення кожної з цілей навчальної діяльності, здійснює вибір форми його проведення (семінар, розв'язання ситуаційних задач, курація тематичних хворих із подальшим обговоренням), основні види діяльності студентів, найбільш ефективні методи навчання, які сприяють їхній освітній діяльності, вибір форм і способів організації цієї діяльності, вибір підручників, методичних посібників, електронних видань освітнього напрямку з даної теми.

Таким чином, постійне прагнення викладача вищого медичного навчального закладу до поліпшення якості навчання студентів через розвиток свого творчого потенціалу дозволить забезпечувати мотивацію навчання студентів, конкурентоспроможність навчального закладу з гарантією високого професіоналізму майбутніх лікарів.

Однією зі складових професійної діяльності медичних працівників є комунікативні вміння (спілкування на основі взаємодії). Лікар спілкується з пацієнтами і від того, наскільки він вміє з ними взаємодіяти, наскільки розвинені в нього комунікативні вміння, залежить результат лікування і одужання людей. Комунікативні вміння – це вміння спілкування, безпосередньої й опосередкованої міжособистісної комунікації. Традиційно комунікативні вміння – це вміння правильно, грамотно, дохідливо пояснити свою думку й адекватно сприймати інформацію від партнерів по спілкуванню [4].

Комунікативні вміння забезпечують ефективність побудови заняття. Викладач має вибудувати взаємини зі студентами (вміти здійснювати самоконтроль, адекватну самооцінку значущості своєї участі в спільній роботі зі студентами, вміти застосовувати інформацію у творчих проектах, використовувати здатність професійної самоорганізації, використовувати знання в нестандартних випадках, уміти коригувати особисту поведінку). Комунікація зі студентами охоплює такі аспекти: 1) організація викладу тематичного матеріалу (розповідь, бесіда, лекція); 2) організація своєї поведінки (педагогічні дії в реальних умовах діяльності); 3) організація діяльності студентів (колективна, групова чи індивідуальна), їхній дій і вчинків у певній послідовності. Зокрема, комунікативні вміння спрямовані, з одного боку, на реалізацію теоретичних знань з організації і

проведення занять викладачем, з іншого боку, на студентів – майбутніх лікарів, яким потрібно буде спілкуватися з колегами, пацієнтами, адміністрацією.

Сьогодні зросли вимоги до молодих спеціалістів із вищою освітою, тому при підготовці майбутніх лікарів на перший план виступає підготовка інноваційної діяльності. У майбутнього фахівця необхідно виробити комплекс професійних, ділових і моральних якостей, засвоєних знань, умінь, міцних навичок [5]. Інноваційні технології можуть упливати на розвиток особистості. Куратори і професорсько-викладацький склад вищих медичних навчальних закладів можуть передати досвід дослідницької діяльності, що особливо важливо на перших курсах. Для того, щоб підготувати майбутніх лікарів до інноваційної діяльності, викладачі постійно проходять курси підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності. Однією з важливих форм роботи зі студентами, що дозволить глибше засвоїти біологічні та медичні знання, пізнати ази майбутньої професії лікаря, є студентська науково-дослідна робота. Вона сприяє підвищенню рівня підготовки студентів-медиків, організації їхньої пізнавальної діяльності з дослідження об'єкта й отримання кожним студентом «суб'єктного» знання про нього на кожному навчальному занятті незалежно від його форми – чи то є лекція, семінар або практичне заняття. Ефективне засвоєння навчального матеріалу студентом матиме місце в тому разі, якщо його діяльність на занятті буде активною (коли він сам буде аналізувати матеріал, зіставляючи і порівнюючи явища і факти, будувати визначення понять, розкриваючи їхній зміст; виводити причинно-наслідкові зв'язки, групувати і систематизувати вироблені в дослідницькій діяльності нові знання). Будь-який навчальний матеріал запам'ятовується в активній діяльності з ним, а не коли його розповідає викладач або передає знання в готовому вигляді.

Тому одним із компонентів формування професіоналізму в майбутній роботі є організація дослідницької діяльності ще в студентські роки. Студентам можна запропонувати (в електронному вигляді) спеціальний перелік питань або завдань і матеріал для дослідження (матеріал, який підлягає засвоєнню при самостійній підготовці), щоб вони змогли в процесі самостійної підготовки до заняття вивчити теоретичний матеріал, вибрати і розкрити ті наукові знання, які необхідно засвоїти з конкретної теми. Орієнтуванням для студентів можуть бути спеціальні дослідницькі питання і завдання, які чітко вказують на те, що має бути засвоєно з теми заняття. На самому ж занятті викладач організовує навчальну діяльність студентів-медиків з узагальнення вироблених ними в процесі підготовки до лекції або семінару теоретичних знань у спеціальних «схемах орієнтування», які дозволять студентам у майбутньому успішно вирішувати будь-які клінічні завдання. Ці знання, узагальнені в схемах орієнтування, відрізняються від традиційних за своїм змістом і характеристиками. Орієнтовні знання мають високий рівень узагальненості, усвідомленості студентами, що є основою формування системного клінічного мислення, легко актуалізуються в практичній діяльності, забезпечуючи безпомилкове рішення теоретичних і клінічних завдань.

Студентське наукове товариство є визначеним стимулом для вивчення багатьох питань, які не входять у рамки навчальної програми, пробуджує інтерес до тієї чи іншої медичної проблеми. Заняття в студентському науковому гуртку розвивають індивідуальну активність студентів, підвищують рівень знань, розширюють практичні навички, дозволяють задовольнити власну допитливість. Наразі в стінах медичних навчальних закладів стало традиційним проведення наукових конференцій студентів із визначенням кращих наукових робіт. Конкурс є

одним з ефективних засобів підвищення якості підготовки висококваліфікованих фахівців.

Висновок. Отже, в нашій роботі визначені основні психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх лікарів до професійної діяльності: мотивація студентів, розробка викладачем структури занять, комунікативні вміння (спілкування на основі взаємодії), студентська навчальна і науково-дослідна робота, самостійна робота студентів на практичних заняттях.

Виконання цих умов сприяє формуванню в майбутніх лікарів здатності вирішувати нестереотипні професійні завдання, володіти творчим мисленням, дозволяючи реалізувати головний гуманістичний принцип, який висловив відомий реформатор у галузі медичної освіти, вчений, лікар і педагог М. Я. Мудров: «лікувати хворого, а не хворобу» [6].

ЛІТЕРАТУРА

1. Сміла Н. В. Досвід формування психологічної готовності майбутнього лікаря до професійної діяльності / Н. В. Сміла, О. О. Лазуренко // Психологічний часопис. – 2017. – № 3 (7). – С. 117 – 133.
2. Вершинська О. Б. Проблеми формування навчальної мотивації студентів ВНЗ / О. Б. Вершинська. – 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/1_2010/VERSHYNSKA.pdf.
3. Півторак К. В. Формування особистості та мотивації до навчання у студентів медичного університету / К. В. Півторак, І. В. Феджага // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 28 – 31.
4. Дяченко М. Д. Развитие профессиональной культуры будущих врачей: коммуникативный аспект / М. Д. Дяченко // Scientific Journal «Science Rise: Pedagogical Education». – 2016. – № 7 (3). – С. 34-37.
5. Дудікова Л. В. Формування готовності до професійного самовдосконалення у майбутніх лікарів [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Л. В. Дудікова. – Вінниця, 2011. – 22 с.
6. Натальская Н. Ю. Мудров Матвей Яковлевич – основоположник внутренней медицины в России (к 240-летию со дня рождения) / Н. Ю. Натальская, Е. А. Зайцева // Наука молодых. – 2016. – №1. – С. 20 – 24.

УДК 811.161.1'37

Глобина Л. В.

ВГУЗУ «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава СИНСЕМАНТИЧНОСТЬ КАК СПЕЦИФИЧЕСКИЙ ПРИЗНАК ПАРТИТИВНОГО ЗНАЧЕНИЯ

Розглянуто автосемантичні та синсемантичні значення елементів поля партитивної лексики. У ході дослідження було виявлено, що специфічною ознакою партитивного значення є його синсемантичність, а значить, одиниці з яскраво вираженим таким параметром займають центральне положення в структурі поля.

Ключові слова: *лексико-семантичне поле, партитивна лексика, синсемантизм, автосемантизм, ядро, периферія.*

Autosemantic and synsemantic values of elements of the field of partitive lexicon are considered. During the research it has been revealed that specific sign of partitive value is its synsemantic character, and therefore units with pronounced this parameter hold the central position in structure of the field.

Keywords: *lexical-semantic field, partitive lexis, synsemanticism, autosemanticism, center, periphery.*